

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

آیین نامه و مقررات دوره‌های تحصیلی

کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ "سیاست ها و ضوابط اجرائی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران" (موسوم به طرح آمایش) مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین نامه دوره های تحصیلی به شرح زیر تدوین می گردد. این آیین نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است.

ماده ۱. هدف

هدف از تدوین این آیین نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه های آموزشی و پژوهشی دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره گیری بهینه از ظرفیت های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره های تحصیلی "دکتری عمومی رشته دامپزشکی" و "دستکاری دوره های تخصصی"، با شیوه های پذیرش مانند "کارشناسی ارشد پیوسته"، "دکتری مستقیم"، "دکتری پیوسته"، دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین نامه های جداگانه پیروی می کنند.

بخش نخست: مواد عمومی

ماده ۲. شرط ورود به دانشگاه، تأیید شایستگی های عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

ماده ۳. آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی است.

تبصره. دانشگاه اختیار دارد در صورت توانایی، برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و یا برنامه های بازنگری شده در هر یک از دانشگاههای گروه یک را منحصراً برای دانشجویان خارجی در صورتی که به حدنصاب لازم برای تشکیل کلاس برسد با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، به زبان انگلیسی ارائه نماید.

ماده ۴. دانشگاه موظف است برای دوره ای که مجوز آن را از مراجع قانونی دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه های آموزشی و درسی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است، را اجرا نماید.

تبصره ۵. دانشگاه‌های دارای هیئت ممیزه مستقل می‌توانند برنامه درسی پیشنهادی را پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه به اجرا بگذارند.

ماده ۵. آموزش رایگان برای هر دانشجو، در هر دوره تحصیلی صرفاً یکبار امکان پذیر است.

تبصره ۱. دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس به تشخیص دانشگاه یا به دست نیاوردن نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیئت امنای دانشگاه است.

ماده ۶. حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس دوره‌های تحصیلی حضوری الزامی است.

تبصره ۱. اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیم سال همان درس غیبت کند، نمره آن درس صفر خواهد شد. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر، از مجموع درس‌های آن نیم سال حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب تعداد واحد در طول نیم سال برای دانشجو الزامی نیست ولی نیم سال مذکور به عنوان یک نیم سال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود.

تبصره ۲. در شرایط خاص، حذف تمام درس‌های یک نیم سال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجو و تأیید شورای آموزشی دانشگاه قبل از شروع امتحانات پایان نیم سال و با احتساب در سنوات تحصیلی امکان پذیر است.

ماده ۷. پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط عضو هیأت علمی یا مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت‌های کلاسی و نتایج امتحانات ارزشیابی می‌شود.

تبصره ۰. برگزاری آزمون کتبی در پایان نیم سال تحصیلی برای درس‌های نظری الزامی است.

ماده ۸. سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می‌شود.

تبصره ۰. ادامه تحصیل دانشجوی مشروط "در سنوات مجاز"، منوط به تأیید مراجع قانونی دانشگاه است.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف- دوره کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

ماده ۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیم سال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیم سال است.

تبصره ۱. دانشگاه اختیار دارد در شرایط خاص و با تصویب شورای آموزشی دانشگاه، حداکثر یک نیم سال برای دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته و حداکثر دو نیم سال برای دوره کارشناسی پیوسته، مدت مجاز تحصیل را افزایش دهد. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲. هزینه افزایش سنوات تحصیلی مازاد بر مدت مجاز تحصیل، طبق تعرفه مصوب هیئت امناء دانشگاه از دانشجویان مشمول آموزش رایگان دریافت می‌شود.

ماده ۱۰. تحصیل همزمان دانشجوی دوره کارشناسی به شیوه حضوری در کلیه دانشگاهها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

تبصره ۱. دانشگاه اختیار دارد در صورت موافقت گروه آموزشی، حداکثر ده درصد از واحدهای درسی هر دوره را با اولویت دروس پایه و عمومی به صورت الکترونیکی (مجازی) با تأکید بر محتوای الکترونیکی و رعایت استانداردهای مصوب وزارت ارائه نماید.

تبصره ۲. دانشجوی دوره کارشناسی می تواند همزمان، در دوره های غیر حضوری که منتهی به مدرک تحصیلی می شود، تحصیل کند.

تبصره ۳. تحصیل همزمان دانشجویان استعدادهای درخشان دوره کارشناسی بر اساس مصوبات مراجع قانونی وزارت علوم انجام می شود.

ماده ۱۱. انتخاب حداقل ۱۲ واحد و حداکثر ۲۰ واحد درسی در هر نیم سال برای دانشجو با نظر استاد مشاور آموزشی الزامی است. حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستان ۶ واحد درسی است.

تبصره ۱. تعداد واحدهای دوره کارشناسی بر اساس نظر بخش (گروه) حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۴۰ واحد است.
تبصره ۲. اگر میانگین نمرات دانشجویی در یک نیم سال حداقل ۱۷ باشد، در اینصورت دانشجو با تأیید گروه آموزشی در نیم سال تحصیلی بعد می تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

تبصره ۳. چنانچه دانشجو برای دانش آموختگی حداکثر ۲۷ واحد درسی باقی داشته باشد، در صورت داشتن میانگین کل نمرات بالای ۱۲، حتی در صورت مشروطی نیم سال قبل، با تأیید گروه آموزشی می تواند حداکثر ۲۴ واحد را در همان نیمسال گرفته و حداکثر دو درس نظری را به صورت معرفی به استاد در دوره تابستان یا نیمسال بعد اخذ نماید.

تبصره ۴. در شرایط خاص که دانشجو با گذراندن حداکثر ۸ واحد درسی دانش آموخته شود با تأیید گروه آموزشی، می تواند واحدهای مذکور را در دوره تابستان اخذ نماید. تحت هیچ شرایطی واحدهای تابستان بیشتر از ۸ واحد درسی نشود.

تبصره ۵. دانشجو نمی تواند همزمان از هر دو **تبصره ۳** و **۴** این ماده استفاده کند.

تبصره ۶. در صورتی که واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجو در پایان هر نیم سال به تشخیص گروه آموزشی، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو به کمتر از ۱۲ واحد درسی برسد، در اینصورت این نیم سال به عنوان یک نیم سال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می شود و در مشروط شدن تأثیر دارد و اما ممتاز شدن دانشجو (موضوع **تبصره ۲** همین ماده) بی تأثیر است (به عبارت دیگر، در شرایط مذکور، اگر میانگین دانشجو کمتر از ۱۲ شد مشروط می باشد و اگر ۱۷ و بالاتر شد ممتاز محسوب نمی شود).

تبصره ۷. در صورتی که دانشجو در آخرین نیم سال تحصیلی برای دانش آموختگی حداکثر دو درس نظری داشته باشد، با تأیید گروه آموزشی و با رعایت سقف واحدهای آن نیم سال (موضوع تبصره های ۳ و ۴ این ماده) می تواند درس هایی را به صورت معرفی به استاد در آن نیم سال یا دوره تابستان بگذراند (دروس استثنایی با نظر بخش (گروه) در شروع تحصیل باید به اطلاع دانشجو رسانیده شود). اخذ درس تبصره در تابستان همراه با دروس کارآموزی و پروژه بلامانع است.

تبصره ۸. چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش نیاز (تقدم و تأخر) هر درس طبق برنامه درسی مصوب بر عهده گروه آموزشی است.

تبصره ۹. دانشجو در آخرین نیم سال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به **تبصره ۸** این ماده معاف است.

تبصره ی ۱۰. تعداد واحدهای جبرانی با تشخیص گروه آموزشی صرفاً برای دوره کارشناسی ناپیوسته حداکثر ۶ واحد می باشد و نمره دروس جبرانی در میانگین نیم سال و کل محاسبه نمی شود.

تبصره ی ۱۱. دانشگاه اختیار دارد برای دانش آموختگان دوره کاردانی پیوسته (فاقد مدرک پیش دانشگاهی) که معدل کل آنها زیر ۱۴ است و در دوره کارشناسی ناپیوسته در رشته غیر مرتبط (به تشخیص گروه آموزشی) پذیرفته شده اند حداکثر ۲۰ واحد درسی جبرانی ارائه کند. نمره این دروس در میانگین نیم سال و کل محاسبه نمی شود.

تبصره ی ۱۲. اخذ بیش از ۲۴ واحد در نیم سال آخر به اضافه یک درس به صورت تبصره ۷ ماده ۱۱ (حداکثر ۲۷) واحد باقی مانده در نیم سال آخر جهت دانشجویان مقطع کارشناسی که دانش آموخته می شوند، در صورت عدم مشروطی در نیم سال قبل بلامانع است.

تبصره ی ۱۳. دانشجوی دوره کارشناسی می تواند در طول دوره تحصیل، حداکثر دو مرتبه (درس نظری) با توجه به ضوابط (یک درس در هر نیم سال) و موافقت بخش (گروه) و دانشکده از حذف اضطراری استفاده نماید.

تبصره ی ۱۴. در صورت اضطرار دانشجو می تواند، تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیم سال، صرفاً یک درس نظری را با تأیید گروه آموزشی حذف کند، به شرط آن که تعداد واحدهای باقیمانده دانشجو در آن نیم سال کمتر از ۱۲ واحد نشود.

تبصره ی ۱۵. معادل سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجو بر اساس دستورالعمل اجرایی مصوب شورای آموزشی دانشگاه امکان پذیر است.

۱. به ازای هر ۱۲ تا ۲۰ واحد از دروس معادل سازی شده، یک نیم سال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو کاسته می شود.

۲. معادل سازی دروس صرفاً در شیوه های آموزشی هم عرض زیر با نظر بخش (گروه) صورت می گیرد:

الف) واحدهای گذرانده دانشجوی حضوری به دوره های حضوری، نیمه حضوری یا غیر حضوری؛

ب) نیمه حضوری به نیمه حضوری و غیر حضوری؛

ج) غیر حضوری به غیر حضوری.

ماده ۱۲. دانشجوی دوره های کاردانی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته می تواند در صورت دارا بودن شرایط "درهمان دانشگاه" و در صورت موافقت دانشگاه، مشروط به امکان ادامه تحصیل در "سنوات مجاز باقیمانده"، از یک رشته یا گرایش به رشته یا گرایش دیگر تحصیلی در همان دانشگاه تغییر رشته یا گرایش دهد:

تبصره ی ۱. دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط یک بار می تواند با رعایت ضوابط با تأیید بخش (گروه) تغییر رشته یا گرایش دهد.

تبصره ی ۲. تغییر رشته دانشجو در دوره کاردانی پیوسته و کارشناسی ناپیوسته ممنوع است. تغییر رشته دانشجویی که پذیرش وی در دوره از طریق بدون آزمون می باشد به رشته هایی که پذیرش در آنها از طریق آزمون سراسری صورت گرفته باشد، ممنوع است.

تبصره ی ۳. در صورت تغییر رشته، معادل سازی دروس فقط در دوره های هم عرض و با تشخیص بخش (گروه) مجاز است.

تبصره ی ۴. شرایط اختصاصی تغییر رشته به شرح زیر است:

۱. وجود رشته یا گرایش مورد تقاضای دانشجو در دانشگاه؛

۲. موافقت گروه آموزشی مبدأ و مقصد و با تأیید شورای آموزشی دانشگاه؛

۳. نمره اکتسابی دانشجو در آزمون سراسری گروه آزمایشی ذیربط از نمره آخرین فرد پذیرفته شده در آن رشته یا گرایش در دانشگاه و در سال پذیرش با تأیید سازمان سنجش آموزش کشور، کمتر نباشد.

ماده ۱۳. انتقال و مهمانی دانشجو، در صورت تأیید دانشگاه مبدأ و موافقت دانشگاه مقصد، بلامانع است.
تبصره. انتقال و مهمانی دانشجو از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه پرداز به رایگان، از غیرحضور به نیمه حضوری و حضوری ممنوع، ولی عکس آن مجاز است.

ماده ۱۴. دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیأت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان "مشاور آموزشی" تعیین و بر اساس سازوکار مصوب دانشگاه، بر نحوه عملکرد او نظارت کند.

ماده ۱۵. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیم سال ۱۲ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیم سال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد، آن نیم سال، مشروط تلقی می شود. سقف مجاز مشروط اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیم سال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیم سال است.

تبصره ۱. نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه درسی مصوب، با پروژه ارائه می شود، در صورتی که به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیم سال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می شود. براساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه به تاریخ ۱۳۹۶/۹/۲۶ مهلت ثبت نمرات دروس یاد شده به شرح زیر می باشد و صرفاً در بازه های زمانی اعلام شده امکان پذیر بوده و پس از مهلت مقرر ثبت نمره امکان پذیر نبوده و به صورت خودکار نمره صفر برای درس مربوطه درج شود

- آخرین مهلت ورود نمرات دروس فوق که دانشجو در نیم سال اول هر سال تحصیلی اخذ می نماید تا ۱۵ شهریورماه همان سال تحصیلی می باشد؛
- آخرین مهلت ورود نمرات دروس فوق که دانشجو در نیم سال دوم هر سال تحصیلی اخذ می نماید تا ۱۵ بهمن ماه سال تحصیلی بعد می باشد؛
- آخرین مهلت ورود نمرات دروس فوق که دانشجو در تابستان هر سال تحصیلی اخذ می نماید و این نیم سال آخرین نیم سال تحصیلی آنها نیست تا ۱۵ تیرماه سال تحصیلی بعد می باشد؛
- آخرین مهلت ورود نمرات دانشجویانی که تابستان آخرین نیم سال تحصیلی آنهاست و دروس فوق را در تابستان همان سال اخذ نموده اند تا ۱۵ بهمن ماه سال تحصیلی بعد می باشد.

تبصره ۲. استاد موظف است نمره نهایی هر درس را حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از برگزاری امتحان آن درس در سامانه اتوماسیون آموزشی ثبت و به اداره آموزش دانشکده ارسال نماید. اداره آموزش هر دانشکده یا واحد ذی ربط در هر دانشگاه موظف است نمرات دانشجویان را حداکثر تا دو هفته پس از برگزاری آخرین امتحان هر نیم سال و پس از بازبینی برگه ها توسط دانشجویان و رسیدگی به اعتراضات دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی تأیید و به اداره آموزش دانشگاه ارسال نماید.

ماده ۱۶. در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی و مابقی از سایر دروس دوره) را نمره قبولی بگذراند و میانگین کل واحدهای اخذ شده وی ۱۲ یا بالاتر باشد، می تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این صورت به چنین دانشجویی و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، فقط یک گواهی، مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده داده خواهد شد.

تبصره ۵. مدرک کاردانی حسب تقاضای مستند دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو، صادر می شود.

ماده ۱۷. ملاک دانش آموختگی برای دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته، گذراندن کلیه واحدهای دوره و داشتن میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

تبصره. چنانچه میانگین کل دانشجویی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی آن دوره کمتر از ۱۲ باشد تنها یک نیم سال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده می‌شود تا با اخذ مجدد حداکثر ۲۰ واحد از درس‌هایی که با نمره کمتر از ۱۲ گذرانده است، میانگین کل دروس اخذ شده خود را به حداقل ۱۲ برساند و مدرک تحصیلی دوره را دریافت کند در غیر اینصورت از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۱۸. تاریخ دانش آموختگی زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجو در اداره آموزش دانشگاه است.

تبصره. دانشجو از زمان انتخاب درس‌های ذکر شده در تبصره‌ی ۱ ماده ۱۵ تا نیم سالی که نمره آن ثبت می‌شود، موظف است طبق تقویم دانشگاه و با رعایت سنوات مجاز، در نیم سال‌های بعد برای آن ثبت نام و ادامه آن درس را صفر واحدی انتخاب نماید.

ب- دوره کارشناسی ارشد

ماده ۱۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۴ نیم سال یا ۲ سال است.

تبصره‌ی ۱. در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیم سال افزایش دهد.

تبصره‌ی ۲. تحصیل هم‌زمان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در کلیه شیوه‌های آموزشی و در کلیه دانشگاه‌ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

تبصره‌ی ۳. افزایش سنوات تحصیلی در نیم سال اول به صورت رایگان و در نیم سال دوم با پرداخت شهریه، طبق تعرفه‌ی مصوب هیئت امنای دانشگاه انجام می‌شود. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود، از ادامه‌ی تحصیل محروم است.

تبصره‌ی ۴. چنانچه دانشگاه نتواند حداقل واحدهای درسی را در یک نیم سال تحصیلی ارائه دهد، به نسبت کسر واحدهای ارائه شده، به طول دوره‌ی تحصیل دانشجو افزوده می‌شود. در هر صورت طول دوره‌ی تحصیل نباید از ۳ سال (۶ نیم سال) بیشتر شود.

ماده ۲۰. تعداد واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ است که از این تعداد ۴ تا ۶ واحد مربوط به پایان نامه و باقی مانده به صورت واحدهای آموزشی است.

تبصره‌ی ۱. تعداد کل واحد‌های درسی هر رشته-گرایش دوره کارشناسی ارشد، با احتساب واحدهای پایان نامه حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است که لازم است به تصویب شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه برسد.

تبصره ۲. مطابق برنامه‌ی مصوب دانشگاه، تعداد واحدهای پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد برای همه‌ی رشته‌ها بین ۶ تا ۸ واحد است.

تبصره ۳. به تشخیص شورای بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، چنانچه گذراندن تعدادی از واحدهای درسی دوره‌ی کارشناسی، به عنوان درس‌های جبرانی، برای دانشجو، ضروری تشخیص داده شود، وی مکلف است آن درس‌ها را بر اساس برنامه‌ی مصوب، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در دوره‌ی کارشناسی ارشد و مطابق این آیین‌نامه بگذراند.

تبصره ۴. حداکثر درس‌های جبرانی ۱۲ واحد می‌باشد که در ابتدای دوره، قبل از درس‌های اصلی ارائه می‌شود.

تبصره ۵. در صورتی که تعداد واحدهای جبرانی بین ۸ تا ۱۲ واحد باشد و تمام درس‌های نیم سال اول دانشجو نیز جبرانی باشد، آن نیم سال جزو سنوات تحصیلی (۴ نیم سال) دانشجو محسوب نمی‌شود و یک نیم سال به حداکثر سنوات مجاز تحصیلی (۴ نیم سال) دانشجو افزوده می‌شود.

تبصره ۶. دانشجویانی که باید درس‌های جبرانی را بگذرانند، بر اساس تعرفه‌ی مصوب هیئت امنای دانشگاه، ملزم به پرداخت شهریه هستند.

تبصره ۷. بر اساس مصوبات شورای آموزشی دانشگاه، دانشجویان کارشناسی ارشد می‌توانند با پرداخت شهریه حداکثر ۳ واحد درس مازاد اخذ کنند.

ماده ۲۱. انتخاب حداقل ۸ واحد در هر نیم سال برای دانشجو الزامی است.

تبصره ۱. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حد نصاب شود، آن نیم سال به عنوان یک نیم سال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود.

تبصره ۲. حداکثر تعداد واحدهای درسی در هر نیم سال تحصیلی ۱۲ و دانشجو در آخرین نیم سال تحصیلی، از شرط گرفتن حداقل ۸ واحد درسی معاف است.

تبصره ۳. دانشجو در طول تحصیل می‌تواند با ارائه‌ی درخواست کتبی، قبل از شروع امتحانات پایان نیم سال یک درس غیرجبرانی و یک درس جبرانی را با رعایت تمام شرایط مصوب حذف درس، حذف نماید.

ماده ۲۲. «تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

تبصره . تصمیم‌گیری در خصوص تغییر گرایش و میهمانی در موارد خاص و استثنایی بر عهده‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۲۳. نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین کل قابل قبول در هر نیم سال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیم سال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو در آن نیم سال مشروط تلقی می‌شود. سقف مجاز مشروط، اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد ۲ نیم سال است.

تبصره ۱. کسب نمره قبولی ۱۲ در درس‌های جبرانی و مازاد الزامی است. نمره‌ی این درس‌ها در کارنامه‌ی دانشجو ثبت می‌شود؛ اما در میانگین نمرات نیم سال تحصیلی و میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۲. نمره‌ی تمام درس‌هایی که دانشجو می‌گیرد (بجز درس‌های جبرانی و مازاد) در کارنامه ثبت و در میانگین نمرات هر نیم سال و میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می‌شود.

تبصره ۳. اگر دانشجو در دو نیم سال تحصیلی، اعم از متوالی یا متناوب، مشروط آموزشی شود، از ادامه‌ی تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۴. در صورتی که واحدهای انتخابی دانشجو در هر نیم سال به تشخیص دانشگاه، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده‌ی دانشجو کمتر از **۸ واحد** درسی (غیر از درس‌های جبرانی و مازاد) باشد، در این صورت این نیم سال به عنوان یک نیم سال کامل در سنوات تحصیلی وی به شمار می‌رود؛ اما میانگین نمرات این نیم سال در مشروط شدن دانشجو بی‌تأثیر است.

تبصره ۵. در صورتی که واحدهای انتخابی دانشجو در ابتدای نیم سال بین **۸ تا ۱۲ واحد** باشد، پس از حذف درس (به هر دلیلی) و کاهش واحدها به کمتر از **۸ واحد**، این نیم سال به عنوان یک نیم سال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود و مشروطی این نیم سال نیز محاسبه می‌شود.

تبصره ۶. صدور اخطار آموزشی به دانشجویان مشروط آموزشی، با رعایت ضوابط و ابلاغ به موقع آن، طبق تقویم دانشگاهی، پس از یک نیم سال مشروطی و قبل از محروم شدن از ادامه‌ی تحصیل بر **عهده‌ی بخش (گروه) و دانشکده** است.

تبصره ۷. جلوگیری از ادامه‌ی تحصیل دانشجویانی که دو نیم سال مشروط آموزشی شده‌اند، بر **عهده‌ی بخش (گروه) و دانشکده** است و صدور حکم اخراج بر اساس گزارش دانشکده، طبق تقویم دانشگاهی از طریق مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۸. حداقل نمره‌ی میانگین کل قابل قبول در دوره‌ی کارشناسی ارشد ۱۴ (چهارده) است.

ماده ۲۴. دانشجو پس از انجام کار تحقیقاتی خود و تدوین پایان‌نامه و تأیید استاد راهنما، مجاز است در حضور هیأت داوران از پایان‌نامه خود دفاع کند.

تبصره ۱. تدوین پایان‌نامه آخرین بخش دوره‌ی کارشناسی ارشد است که طی آن دانشجو موظف است در یک زمینه‌ی مربوط به رشته‌ی تحصیلی خود، زیر نظر استاد(های) راهنما، تحقیق و پژوهش کند.

تبصره ۲. استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو و با موافقت استاد و تأیید شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، از اعضای هیئت علمی دانشگاه تعیین می‌شود.

تبصره ۳. انتخاب استاد راهنما توسط دانشجو باید حداکثر تا پایان نیم سال دوم تحصیلی صورت گیرد.

تبصره ۴. استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، از اعضای هیئت علمی دانشگاه تعیین می‌شود.

تبصره ۵. در صورت نیاز، انتخاب استاد راهنمای دوم داخلی با پیشنهاد استاد راهنمای اول و انتخاب استاد مشاور دوم با پیشنهاد شورای بخش (گروه) و با ذکر دلایل توجیهی، با تأیید شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از اعضای هیئت علمی دانشگاه بلامانع است.

تبصره ۶. انتخاب استاد راهنما یا مشاور دوم خارج از دانشگاه، با پیشنهاد استاد راهنمای اول (داخل دانشگاه) و با ذکر دلایل توجیهی، با تأیید شورای بخش (گروه)، دانشکده و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، از اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی یا پژوهشی با مرتبه‌ی حداقل استادیاری امکان‌پذیر است.

تبصره ۷. حداکثر یک نفر از اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی یا پژوهشی می‌تواند به عنوان استاد راهنما یا مشاور در کمیته‌ی پایان‌نامه حضور داشته باشد.

تبصره ۸. دانشجوی موظف است پس از پایان نیم سال اول و قبل از پایان نیم سال سوم تحصیلی، موضوع پایان‌نامه‌ی خود را با نظر استاد(های) راهنما و تأیید شورای بخش (گروه) مربوط انتخاب کند.

تبصره ۹. موضوع پایان‌نامه پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده قطعیت می‌یابد. شروع دوره‌ی پژوهشی دانشجوی، تاریخ تصویب طرح تحقیق در دانشکده است.

تبصره ۱۰. هرگونه تغییر در موضوع و عنوان پایان‌نامه پس از تأیید اعضای کمیته‌ی پایان‌نامه، تصویب شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، طبق مقررات، قبل یا بعد از صدور مجوز دفاع یا بعد از برگزاری جلسه دفاع، باید به تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش شود.

تبصره ۱۱. دانشجوی پس از اتمام دوره‌ی آموزشی و اتمام پژوهش و نگارش پایان‌نامه، با تأیید استاد(های) راهنما و مشاور و در سقف سنوات مجاز تحصیلی می‌تواند با رعایت ضوابط دانشگاه در حضور کمیته‌ی دفاع (هیئت داوران) از پایان‌نامه‌ی خود دفاع کند.

تبصره ۱۲. قبل از دفاع از پایان‌نامه، باید نمرات تمامی درس‌های اخذ شده توسط دانشجو، در کارنامه‌ی وی با نمره‌ی قبول و وضعیت تأیید شده، ثبت شده باشد.

تبصره ۱۳. حداقل فاصله‌ی زمانی بین تصویب طرح تحقیق پیشنهادی در دانشکده و دفاع از پایان‌نامه در سقف سنوات مجاز تحصیلی، چهار ماه تمام است.

تبصره ۱۴. پس از تصویب طرح تحقیق در بخش (گروه) با رعایت تبصره ۱۵ ماده‌ی ۲۴، به پیشنهاد شورای بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، یک نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه (استادیار و بالاتر) که در زمینه‌ی تحقیق دانشجوی تخصص داشته باشد، به عنوان داور متخصص داخلی برای ارزیابی پایان‌نامه تعیین می‌شود.

تبصره ی ۱۵. نحوه انتخاب داور متخصص داخلی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد: حداقل دو نفر با پیشنهاد شورای بخش (گروه)، به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده معرفی می‌شوند. انتخاب داور براساس مصوبه‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از بین افراد معرفی شده صورت می‌گیرد. همچنین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اختیار دارد فرد متخصص دیگری را به تشخیص و تصمیم خود (غیر از افراد معرفی شده) انتخاب و معرفی کند.

تبصره ی ۱۶. دانشجو باید حداقل ۲۰ روز قبل از تاریخ دفاع، پایان‌نامه‌ی خود را برای ار سال به داور متخصص داخلی به رئیس بخش (گروه) تحویل دهد. تأیید برگزاری جلسه‌ی دفاع توسط رئیس بخش (گروه) منوط به دریافت نظر داور متخصص داخلی است.

تبصره ی ۱۷. شرح وظایف داور متخصص داخلی پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد طبق مصوبه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

تبصره ی ۱۸. در صورتی که نظر داور مبنی بر تغییر تاریخ تعیین شده برای دفاع از پایان‌نامه به دلیل مشکلات اساسی، بیش از یک ماه باشد، از طرف بخش (گروه) کمیته‌ای متشکل از حداقل ۵ نفر عضو شامل استاد(های) راهنما، استاد(های) مشاور، داور و دو تن از استاد(های) متخصص، به انتخاب شورای بخش (گروه) تشکیل می‌شود و با توجه به مستندات کتبی داور، تصمیم نهایی در مورد دفاع از پایان‌نامه گرفته می‌شود.

تبصره ی ۱۹. دانشجو موظف است فاصله‌ی زمانی حداقل ۱۰ روز را بین ثبت زمان درخواست دفاع در سیستم اتوماسیون آموزشی و تاریخ دفاع از پایان‌نامه رعایت کند.

تبصره ی ۲۰. ترکیب کمیته‌ی دفاع از پایان‌نامه (هیئت داوران) به شرح زیر است:

۱- استاد(های) راهنما

۲- استاد(های) مشاور

۳- داور متخصص داخلی

۴- نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه

تبصره ی ۲۰. نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه صرفاً جهت نظارت بر حسن برگزاری جلسه‌ی دفاع، توسط تحصیلات تکمیلی دانشکده از میان اعضای هیئت علمی سایر بخش‌های دانشگاه (استادیار و بالاتر) تعیین می‌شود.

تبصره ی ۲۱. اعضای کمیته‌ی پایان‌نامه‌ی دانشجو، اعم از استاد(های) راهنما، مشاور(های)، داور متخصص داخلی و نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه نباید با یکدیگر و با دانشجو نسبت خویشاوندی داشته باشند.

ماده ۲۵. نمره پایان‌نامه در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۴)

- قبول با درجه : متوسط (۹۹/۱۵-۱۴) - خوب (۹۹/۱۷-۱۶) - خیلی خوب (۹۹/۱۸-۱۸) - عالی (۱۹-۲۰).

تبصره ۱. ارزشیابی کیفی پایان‌نامه بر مبنای نمره ۲۰ (بیست) صورت می‌گیرد. برای تعیین نمره‌ی پایان‌نامه‌ی دانشجو، نمره‌ی استاد راهنما با ضریب دو و نمره‌ی استاد مشاور و داور متخصص داخلی با ضریب یک در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۲. چنانچه دانشجو دو نفر استاد راهنما داشته باشد، میانگین نمرات آنان با ضریب دو منظور می‌شود.

تبصره ۳. چنانچه دانشجو بیش از یک نفر استاد مشاور داشته باشد، میانگین نمرات آنان با ضریب یک منظور می‌شود.

ماده ۲۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۴ و موفقیت در دفاع از پایان‌نامه است.

تبصره ۱. چنانچه میانگین کل دانشجوی کارشناسی ارشد پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۴ باشد اجازه دفاع از پایان‌نامه را ندارد. تنها یک نیم سال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می‌شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۸ واحد از درس‌هایی که در آن نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را احراز کرده است، میانگین کل دوره را به استثنای پایان‌نامه به ۱۴ برساند تا به وی اجازه دفاع از پایان‌نامه داده شود.

تبصره ۲. دانشگاه می‌تواند به دانشجویی که به هر دلیل نتواند در سنوات مجاز دوره تحصیلی را به پایان برساند، برابر ضوابط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را اعطا کند.

تبصره ۳. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از پایان‌نامه است.

تبصره ۴. چنانچه دانشجویی تمام واحدهای درسی دوره را با میانگین کل حداقل ۱۴ گذرانده باشد، ولی نتواند از پایان‌نامه‌ی خود دفاع کند، پس از موافقت بخش (گروه)، دانشکده و دانشگاه باید در مدت مجاز تحصیلی، طبق نظر بخش (گروه)، معادل تعداد واحد پایان‌نامه از واحدهای درسی مرتبط با رشته‌ی تحصیلی را اخذ و با میانگین کل حداقل ۱۴ بگذراند تا در دوره‌ی مذکور به **شیوه‌ی آموزشی** (آموزش محور) دانش آموخته شود. نوع شیوه‌ی دانش آموختگی در دانشنامه درج می‌شود.

ماده ۲۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان‌نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری، و مانند اینها) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تأیید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود. **تبصره.** احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

ج - دوره دکتری تخصصی

ماده ۲۸. مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیم سال است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره ۱. در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیم سال افزایش دهد.

تبصره ۲. ثبت نیم سال نهم از سنوات تحصیلی دانشجو، با تأیید استاد راهنما و موافقت بخش (گروه) و تحصیلات تکمیلی دانشکده، بر مبنای گزارش‌های پیشرفت رساله‌ی دانشجو، انجام می‌پذیرد.

تبصره ۳. تمدید نیم سال دهم از سنوات تحصیلی دانشجو، با بررسی عملکرد و پیشرفت رساله‌ی دانشجو (ذکر دلایل به طول انجامیدن دوره‌ی تحصیلی، درصد پیشرفت رساله، وضعیت چاپ مقاله‌ی مستخرج از رساله و تاریخ تقریبی دفاع از رساله) با تأیید استاد (های) راهنما و موافقت شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، با پرداخت شهریه، طبق تعرفه‌ی مصوب هیئت امنای دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۴. تحصیل هم زمان دانشجوی این دوره در همان دوره با سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ماده ۲۹. تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه‌ی درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

تبصره ۱. تعداد ۱۸ واحد دوره دکتری آموزشی و ۱۸ واحد آن پژوهشی (رساله) است.

تبصره ۲. در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای بخش (گروه) ذی‌ربط، دانشجو موظف است افزون بر ۱۸ واحد مصوب، **حداکثر ۸ واحد** از درس‌های دوره‌های تکمیلی را به عنوان درس‌های جبرانی (با حداقل نمره ۱۴) بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است؛ اما در میانگین (معدل) نمره‌های دانشجو محاسبه نمی‌شود. بخش (گروه) موظف است درس‌های جبرانی هر دانشجو را (مگر در موارد استثنایی) در نیم سال اول تحصیلی، به طور دقیق مشخص و ارائه نماید و دانشجو در همان نیم سال این دروس را بگیرد. در هر صورت گذراندن درس‌های جبرانی نباید موجب افزایش حداکثر سنوات تحصیلی دانشجو شود.

تبصره ۳. دانشجو در مرحله‌ی آموزشی، موظف است در هر نیم سال حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی انتخاب کند؛ مگر آنکه واحدهای باقی‌مانده از ۶ واحد کمتر باشد. حداقل واحدها بدون در نظر گرفتن درس‌های جبرانی محاسبه می‌شود؛ ولی در هر صورت سقف حداکثر ۱۰ واحد باید رعایت شود.

تبصره ۴. درس‌هایی که دانشجو لازم است افزون بر سقف واحدهای درسی، برای جبران میانگین کل بگذراند باید در برنامه‌ی درسی دوره‌ی دکتری رشته پیش‌بینی و مصوب شده باشد. دانشجو در موارد استثنایی می‌تواند با پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده درس‌هایی را از دوره‌ی دکتری سایر رشته‌ها نیز اخذ نماید.

تبصره ۵. بخش (گروه) موظف است تمامی درس‌های مورد نیاز دانشجو را حداکثر در چهار نیم سال اول تحصیل دانشجو ارائه دهد. و دانشجو نیز موظف است تمامی درس‌های خود را حداکثر در چهار نیم سال اول تحصیل خود بگذراند.

ماده ۳۰. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.

تبصره ۱. این میانگین براساس نمره‌های همه‌ی درس‌های اخذ شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما و تأیید شورای بخش (گروه)، حداکثر در یک نیم سال تحصیلی درس‌های جدید یا اخذ شده با نمره کمتر از ۱۶ را افزون بر سقف واحدهای درسی (۱۸ واحد) برای جبران میانگین کل (با رعایت تبصره ۳ ماده ۲۹) اخذ کرده و بگذراند نماید و بگذراند. در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۲. برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام دروس دوره الزامی است.

الف) ارزیابی جامع

دانشجو موظف است پس از گذراندن درس‌های لازم با میانگین قابل قبول (حداقل ۱۶ از ۲۰) و قبولی در آزمون بسندگی زبان انگلیسی (یا آزمون‌های معادل)، در ارزیابی جامع شرکت کند. ارزیابی جامع به صورت دو آزمون کتبی و شفاهی زیر نظر شورای بخش (گروه)، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و توسط کمیته‌ای مرکب از حداقل ۶ نفر به شرح زیر برگزار می‌شود:

۱- استاد(های) راهنما

۲- حداقل ۴ نفر عضو هیئت علمی که با پیشنهاد شورای بخش (گروه) و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده با حداقل مرتبه استادیاری (آموزشی، پژوهشی) و دو سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی انتخاب می‌شوند.

۳- نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان ناظر

تبصره ۱. دانشجو موظف است حداقل یک ماه قبل از برگزاری ارزیابی جامع، از طریق سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه شرکت در ارزیابی جامع را درخواست کند.

تبصره ۲. دانشکده موظف است حداقل ۲ هفته قبل از برگزاری ارزیابی جامع، مجوز شرکت دانشجو در ارزیابی جامع را از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه کسب کند.

تبصره ۳. در صورتی که دانشجو از شرکت در ارزیابی جامع منصرف شود، باید حداقل یک هفته قبل از تاریخ برگزاری ارزیابی جامع، از طریق سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه درخواست دهد.

تبصره ۴. ارزیابی جامع در هر رشته / گرایش حداکثر دو بار در سال و به فاصله‌ی ۶ ماه برگزار می‌شود. برنامه‌ی زمان‌بندی ارزیابی جامع مطابق تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به پیشنهاد بخش (گروه) و پس از تصویب دانشکده به دانشگاه اعلام می‌شود.

تبصره ۵. ارزیابی جامع در دو مرحله‌ی کتبی و شفاهی برگزار می‌شود و در صورتی که دانشجو آزمون کتبی را با موفقیت بگذراند (کسب حداقل میانگین نمره‌ی ۱۴ از ۲۰) مجاز به شرکت در آزمون شفاهی می‌باشد.

تبصره ۶. چنانچه دانشجو در مرحله‌ی کتبی ارزیابی جامع مردود شود، بخش (گروه) موظف است در آزمون جامع بعدی از تمام مواد امتحانی، از وی آزمون بگیرد.

ب) دستورالعمل برگزاری ارزیابی جامع

۱- آزمون کتبی ۶۵ درصد و آزمون شفاهی ۳۵ درصد نمره‌ی کل را تشکیل می‌دهد. میانگین کل نمرات دانشجویان در ارزیابی جامع در مجموع آزمون‌های کتبی و شفاهی نباید از ۱۶ (۸۰ از ۱۰۰) کمتر باشد.

۲- آزمون کتبی شامل دو یا سه درس یا زمینه‌ی اصلی به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی بخش (گروه) است.

۳- آزمون شفاهی شامل سؤالاتی در زمینه‌ی توان علمی، قدرت بیان و استدلال منطقی دانشجویان و طرح تحقیق رساله‌ی دانشجویان به تشخیص کمیته‌ی برگزاری ارزیابی جامع است.

تبصره‌ی ۱. دانشجویان در صورت کسب حداقل میانگین ۱۵ از آزمون کتبی، باید حداکثر ظرف مدت دو هفته در آزمون شفاهی شرکت کنند.

تبصره‌ی ۲. بخش (گروه) موظف است نتیجه‌ی ارزیابی جامع (کتبی و شفاهی) را حداکثر دو هفته پس از برگزاری، از طریق دانشکده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش دهد.

تبصره‌ی ۳. چنانچه دانشجویان در آزمون کتبی، حداقل نمره‌ی لازم (نمره ۱۵ از ۲۰) را بگیرد ولی در آزمون شفاهی موفق به کسب نمره‌ی قبولی و احراز حداقل میانگین قابل قبول ارزیابی جامع نشود، (در صورت تقاضای دانشجویان) در ارزیابی جامع بعدی، می‌تواند صرفاً در آزمون شفاهی شرکت کند.

تبصره‌ی ۴. در صورت عدم موفقیت در ارزیابی جامع، دانشجویان می‌توانند تنها برای یک بار دیگر با رعایت مدت مجاز تحصیل در ارزیابی جامع بعدی شرکت کنند و آن را با موفقیت بگذرانند.

تبصره‌ی ۵. دانشجویان باید تا نیم سال پنجم در ارزیابی جامع قبول شده باشند.

ماده ۳۱. «تغییر رشته» یا «انتقال» دانشجویان دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

تبصره ۱. دانشجویان دکتری دانشگاه شیراز نمی‌توانند در سایر دانشگاه‌ها بصورت مهمان تحصیل نمایند.

تبصره ۲. دانشجویان دکتری سایر دانشگاه‌ها می‌توانند فقط تعدادی درس را با مجموع زیر حد نصاب یک نیم سال (زیر ۶ واحد) از طریق عقد قرارداد با دفتر همکاری‌های علمی - مشاوره‌ای با دانشگاه شیراز و بدون دریافت شماره دانشجویی و ثبت در سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه به صورت میهمان اخذ کنند.

ماده ۳۲. تصویب طرح پیشنهادی رساله در گروه آموزشی پس از گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره‌ی ۱. رویکردها و سیاست‌های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می‌کند.

۱- دانشجوی موظف است حداکثر یک نیم سال پس از قبولی در ارزیابی جامع و حداکثر تا پایان نیم سال ششم تحصیلی، طرح تحقیق رساله‌ی خود را که مطابق با فرم طرح تحقیق مصوب دانشگاه است و با همکاری استاد(های) راهنما تهیه می‌شود، به شورای بخش (گروه) ارائه دهد.

۲- بررسی و تصویب طرح تحقیق رساله در بخش (گروه) مربوط در جلسه‌ای با حضور استاد(های) راهنما، انجام می‌شود و دانشجوی موظف است در جلسه حضور داشته باشد و از طرح تحقیق رساله‌ی خود دفاع کند.

تبصره ۲. بخش (گروه) می‌تواند جلسه‌ی دفاع از طرح تحقیق رساله‌ی دانشجوی را به صورت علنی برگزار کند.

۳- کمیته‌ی رساله متشکل از استاد(های) راهنما و حداقل دو نفر استاد مشاور متخصص در زمینه‌ی پژوهش رساله‌ی دانشجوی است که یکی از آنها به انتخاب استاد راهنما و مابقی به انتخاب بخش (گروه) و پس از تأیید دانشکده تعیین می‌شوند و رسماً به تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام می‌گردد.

۴- چنانچه دانشجوی تا پایان نیم سال پنجم تحصیلی، نتواند طرح تحقیق رساله‌ی خود را به تصویب برساند، مراتب به تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش می‌شود و در صورتی که شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه دلایل تأخیر را موجه تشخیص دهد، به دانشجوی فرصت داده می‌شود تا پایان نیم سال ششم، طرح تحقیق رساله‌ی خود را به تصویب نهایی برساند. در غیر این صورت از ادامه‌ی تحصیل محروم خواهد شد.

۵- شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موظفند پس از دریافت طرح تحقیق پیشنهادی دانشجوی، حداکثر تا سه هفته آن را بررسی و نتیجه را اعلام کنند.

تبصره ۳. دانشجوی پس از تصویب طرح تحقیق رساله، موظف است تا زمانی که از رساله‌ی خود دفاع نکرده است براساس تقویم دانشگاهی در نیم سال‌های بعد برای رساله انتخاب واحد و ثبت نام کند؛ در غیر این صورت مشمول مقررات آموزشی دانشگاه می‌شود. عدم ثبت نام به منزله‌ی انصراف از تحصیل تلقی شده و بازگشت به تحصیل دانشجوی منوط به تأیید شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه و پرداخت جریمه‌ی دیرکرد است. میزان جریمه‌ی دیرکرد در هر نیم سال معادل شهریه‌ی ثابت همان نیم سال در همان سال است.

تبصره ۴. دانشجوی دکتری باید پس از تصویب طرح تحقیق، در شش ماه اول، گزارش کتبی پیشرفت رساله‌ی خود را مطابق فرم مخصوص فرآیند گزارش پیشرفت رساله در اتوماسیون آموزشی دانشگاه، برای استاد(های) راهنما و مشاور ارسال کند و شش ماه دوم نیز، مطابق تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه، در حضور اعضای کمیته‌ی رساله، گزارش پیشرفت رساله‌ی خود را براساس طرح تحقیق مصوب، به صورت شفاهی ارائه کند و نتیجه‌ی آن را در فرم مخصوصی که باید از طریق اتوماسیون آموزشی به تأیید استاد(های) راهنما، استاد(های) مشاور و رئیس بخش (گروه) و همچنین تأیید دانشکده رسیده باشد، به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال کند. ارائه‌ی گزارش شش ماهه‌ی کتبی و شفاهی پیشرفت رساله تا پایان تحصیل دانشجوی الزامی و عدم ارائه‌ی آنها به منزله‌ی انصراف از تحصیل تلقی می‌شود. ثبت نام نیم سال‌های بعدی دانشجوی منوط به ارائه‌ی گزارش‌های پیشرفت رساله است.

تبصره ۵. مجوز کتبی ثبت نام را تحصیلات تکمیلی دانشکده پس از دریافت گزارش پیشرفت رساله‌ی دانشجوی صادر می‌کند و نظارت بر اجرای ثبت نام بر عهده‌ی بخش (گروه) مربوط است.

ماده ۳۳. دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنما به درخواست دانشجوی و از میان اعضای هیأت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با

مرتبه‌ی علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی تعیین می‌شود. انتخاب استاد/ استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی از میان اعضای هیأت علمی با افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط، امکان پذیر است.

تبصره‌ی ۱. مسؤلیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیم سال تحصیلی بر عهده‌ی استاد راهنمای اول است.

تبصره‌ی ۲. استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیم سال دوم سال تحصیلی دانشجو، تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، رئیس بخش (گروه) وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد.

تبصره‌ی ۳. در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای بخش (گروه)، مسؤلیت راهنمایی رساله‌ی دانشجو را دو استاد راهنما به طور مشترک، عهده‌دار می‌شوند.

تبصره‌ی ۴. انتخاب استاد راهنمای دوم با پیشنهاد استاد راهنمای اول و موافقت شورای بخش (گروه) و شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، از میان متخصصان عضو هیئت علمی داخل دانشگاه با حداقل مرتبه استادیاری و عضو هیأت علمی خارج از دانشگاه با حداقل مرتبه دانشجویی امکان پذیر است. در این صورت همزمان با ارائه‌ی طرح تحقیق، دلایل توجیهی و بیوگرافی علمی (CV) عضو خارج از دانشگاه باید جهت تصمیم‌گیری در شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه ارائه شود.

تبصره‌ی ۵. دو نفر استاد مشاور، یک نفر به پیشنهاد استاد(های) راهنما و یک نفر به پیشنهاد شورای بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از میان اعضای هیئت علمی دانشگاه با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با حداقل یک سال سابقه‌ی تدریس در رشته‌ی مربوط در دانشگاه، تعیین می‌شود.

تبصره‌ی ۶. با پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، انتخاب استاد مشاور از میان متخصصان عضو هیئت علمی خارج از دانشگاه (با مدرک دکتری) یا از میان متخصصان حرفه‌ای مرتبط با رشته‌ی تحصیلی امکان پذیر است. در این صورت همزمان با ارائه‌ی طرح تحقیق، دلایل توجیهی و بیوگرافی علمی (CV) عضو خارج از دانشگاه باید جهت تصمیم‌گیری در شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه ارائه شود.

تبصره‌ی ۷. انتخاب واحد دانشجو در نیم سال سوم از سنوات تحصیلی، منوط به تعیین استاد راهنما و درج در سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه است.

ماده ۳۴. دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/ استادان راهنما از حداقل کفایت دستاوردهای علمی (چاپ یک مقاله علمی - پژوهشی معتبر و مستخرج از رساله و یا ثبت پتنت خارجی)؛ مجاز است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره‌ی ۱. محدوده شاخص‌های کفایت دستاوردهای علمی توسط معاونت آموزشی و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است.

تبصره‌ی ۲. احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله (مطابق با اهداف طرح تحقیق) متناسب با موضوع رساله، قبل از دفاع از طریق چاپ یا اخذ پذیرش نهایی حداقل یک مقاله‌ی مستخرج از رساله در مجلات معتبر به شرح زیر صورت می‌گیرد.

دستاوردهای علمی یاد شده ترجیحاً باید به ترتیب با اسامی دانشجو و استاد(های) راهنما باشد. در هر صورت ذکر نام استاد(های) راهنما و ذکر نام «دانشگاه شیراز» الزامی است.

الف) چاپ یا پذیرش حداقل یک مقاله‌ی ISI مستخرج از رساله، دارای ضریب تأثیر معادل MIF رشته - گرایش یا دو مقاله که مجموع ضریب تأثیر آن معادل MIF رشته - گرایش باشد، برای رشته‌های مهندسی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی با تأیید شورای بخش و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده الزامی است.

ب) چاپ یا پذیرش حداقل یک مقاله‌ی علمی - پژوهشی مستخرج از رساله در مجلات با نمایه‌ی معتبر (ISI-ISC) برای رشته‌های علوم انسانی با تأیید شورای بخش و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده الزامی است.

تبصره‌ی ۳. برگزاری جلسه‌ی پیش دفاع با حضور استاد(های) راهنما، استادهای مشاور و داور داخلی با رعایت تبصره‌ی ۷ ماده‌ی ۳۴ الزامی است.

تبصره‌ی ۴. آخرین گزارش شش ماهه‌ی پیشرفت رساله، در صورتی که با حضور داور داخلی باشد، با رعایت تبصره‌ی ۷ ماده‌ی ۱۴ می‌تواند به عنوان جلسه‌ی پیش دفاع از رساله تلقی گردد.

تبصره‌ی ۵. مجوز دفاع از رساله پس از احراز کفایت دستاوردهای علمی (موضوع تبصره‌ی ۱ ماده‌ی ۳۴) از سوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه صادر می‌شود.

تبصره‌ی ۶. ترکیب و وظایف هیئت داوران به شرح زیر است:

۱- استاد(های) راهنما

۲- استادهای مشاور

۳- یک نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه در رشته‌ی مربوط با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با حداقل دو سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو پایان‌نامه‌ی دفاع شده‌ی مستقل در دوره‌های تحصیلات تکمیلی به پیشنهاد بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به عنوان **داور متخصص داخلی**

۴- یک نفر عضو هیئت علمی خارج از دانشگاه در رشته‌ی مربوط با مرتبه‌ی دانشیاری و بالاتر به پیشنهاد بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به عنوان **داور خارجی**

۵- نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه از میان اعضای هیئت علمی سایر بخش‌های دانشگاه با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر به انتخاب تحصیلات تکمیلی دانشکده، صرفاً جهت نظارت بر حسن برگزاری جلسه‌ی دفاع

تبصره‌ی ۷. نحوه‌ی انتخاب داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه: حداقل سه نفر به پیشنهاد شورای بخش (گروه)، برای هریک از داوران داخلی و خارج از دانشگاه به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده معرفی می‌شوند. انتخاب داور براساس مصوبه‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده است. همچنین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اختیار دارد فرد متخصص دیگری را به تشخیص و تصمیم خود (غیر از افراد معرفی شده) انتخاب و معرفی کند.

تبصره‌ی ۸. زمان انتخاب داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه: داوران رساله پس از پذیرش یا چاپ مقاله و تأیید آن توسط بخش (گروه) و همچنین تحویل رساله به بخش (گروه)، با رعایت تبصره‌ی ۷ ماده‌ی ۳۴، انتخاب می‌شوند. دانشجو

باید حداقل ۴۰ روز قبل از تاریخ دفاع، رساله‌ی خود را برای ارسال به داوران متخصص به رئیس بخش (گروه) تحویل دهد. تأیید برگزاری جلسه‌ی دفاع از رساله، منوط به دریافت نظرات داوران است.

تبصره‌ی ۹. شرح وظایف داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه رساله‌ی دکتری، طبق مصوبه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

تبصره‌ی ۱۰. در صورتی که نظر هر یک از داوران مبنی بر تغییر تاریخ تعیین شده برای دفاع از رساله به دلیل مشکلات اساسی، بیش از یک ماه باشد، کمیته‌ای از طرف بخش (گروه) متشکل از حداقل ۶ نفر عضو شامل استاد(های) راهنما، استاد(های) مشاور، داور متخصص داخلی و دو تن از استادان متخصص، به انتخاب شورای بخش (گروه) تشکیل و با توجه به مستندات کتبی داوران، تصمیم نهایی در مورد دفاع از رساله گرفته می‌شود.

تبصره‌ی ۱۱. درخواست صدور مجوز دفاع از رساله پس از تأیید استاد راهنما، باید یک ماه قبل از تاریخ دفاع، توسط دانشجو در سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه وارد شود و پس از تأیید بخش (گروه) و تحصیلات تکمیلی دانشکده، حداقل دو هفته قبل از تاریخ دفاع به تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده باشد.

تبصره‌ی ۱۲. حداقل زمان لازم بین تصویب طرح تحقیق در دانشکده و دفاع از رساله یک سال است.

ماده ۳۵. نمره‌ی رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۶)

- قبول با درجه : خوب (۱۶-۱۷/۹۹) - خیلی خوب (۱۸-۱۸/۹۹) - عالی (۲۰-۱۹).

تبصره ۱. چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیأت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه‌ی دفاع شرکت و از رساله‌ی خود دفاع کند.

تبصره ۲. دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله‌ی خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می‌کند.

تبصره‌ی ۳. در پایان جلسه‌ی دفاع، اعضای هیئت داوران، نمره‌ی رساله‌ی دانشجو را بر مبنای ۲۰ تعیین می‌کنند. نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه میانگین نمرات را محاسبه و وارد سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه می‌کند

ماده ۳۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است.

تبصره‌ی ۱. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

تبصره ۲. در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی درس‌های گرفته شده را براساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۳۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و مانند این‌ها) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تأیید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود.
تبصره. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

ماده ۳۸. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

تبصره. مسئولیت پاسخ‌گویی و تفسیر مفاد شیوه نامه موارد تفویض اختیار شده، بر عهده شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

این آیین‌نامه در شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز مورخ ۱۳۹۷/۴/۳ به تصویب رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ و پس از آن لازم‌الاجرا است و تمام آیین نامه‌ها و بخشنامه‌های مغایر با آن لغو و بلااثر اعلام می‌شود.

پیوست آیین نامه و مقررات دوره های تحصیلی:

پیوست ۱: شرایط تدریس، راهنمایی و مشاوره‌ی پایان‌نامه در دوره کارشناسی ارشد به شرح زیر است:

الف) شرایط تدریس

- ۱- داشتن حداقل مرتبه استادیاری
- ۲- حداقل یک سال سابقه‌ی تدریس در مقطع کارشناسی (در صورت وجود مقطع کارشناسی در رشته‌ی مربوطه)
- ۳- موافقت شورای بخش (گروه)

ب) راهنمایی پایان‌نامه

- ۱- داشتن حداقل مرتبه‌ی استادیاری
- ۲- حداقل یک سال سابقه تدریس در دانشگاه (بدون در نظر گرفتن مقطع)
- ۳- مشاوره‌ی حداقل یک پایان‌نامه‌ی دفاع شده
- ۴- موافقت شورای بخش (گروه)

ج) مشاوره‌ی پایان‌نامه

۱- داشتن حداقل مرتبه‌ی استادیاری

۲- موافقت شورای بخش (گروه)

تبصره: موارد استثنایی در خصوص بندهای الف و ب و ج با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و تأیید معاون آموزشی دانشگاه انجام خواهد شد.

شرایط تدریس، راهنمایی و مشاوره‌ی در دوره دکتری به شرح زیر است:

الف) شرایط تدریس

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر

۲- سه سال سابقه‌ی تدریس در مقطع کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای در رشته‌ی مربوط

۳- موافقت شورای بخش (گروه)

ب) راهنمایی رساله

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر برای عضو هیئت علمی داخل دانشگاه

۲- حداقل دو سال سابقه‌ی تدریس در مقطع کارشناسی ارشد یا دکتری در رشته‌ی مربوط در دانشگاه‌های معتبر دولتی

۳- حداقل راهنمایی دو پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای دفاع شده بصورت مستقل

۴- چاپ حداقل یک مقاله در یکی از مجله‌های معتبر علمی و پژوهشی (با نمایه‌ی معتبر)، در طول سه سال گذشته

۵- موافقت شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده

تبصره: موارد خاص در خصوص متخصصان حرفه‌ای با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌شود.

ج) مشاوره‌ی رساله

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر

۲- حداقل یک سال سابقه‌ی تدریس در دانشگاه

۳- موافقت شورای بخش (گروه)

تبصره‌ی: موارد استثنایی در خصوص بند ۱ (الف، ب، ج) با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و تأیید معاون آموزشی دانشگاه انجام خواهد شد.

پیوست ۲: شرایط استاد راهنمای مشترک و استاد مشاور خارج از دانشگاه دوره دکتری

الف) راهنمایی مشترک رساله:

۱- عضو هیئت علمی با شرط داشتن حداقل مرتبه‌ی دانشیاری

۲- موافقت شوراهای بخش (گروه)، تحصیلات تکمیلی دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

۳- موارد خاص در خصوص متخصصان حرفه‌ای پس از موافقت شوراهای بخش و تحصیلات تکمیلی دانشکده، با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌شود.

ب) مشاوره‌ی رساله:

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با رعایت موارد زیر:

الف) عضو هیأت علمی آموزشی: داشتن شرط رسمی آزمایشی و راهنمایی سه پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد دفاع شده

ب) عضو هیأت علمی پژوهشی: داشتن شرط رسمی آزمایشی، داشتن سه مقاله‌ی علمی - پژوهشی در دو سال گذشته و دو سال سابقه‌ی کار در زمینه‌ی مرتبط با موضوع رساله‌ی دانشجو

ج) متخصصان حرفه‌ای: داشتن سه مقاله‌ی علمی - پژوهشی در دو سال گذشته و حداقل دو سال سابقه‌ی کار در زمینه‌ی مرتبط با موضوع رساله‌ی دانشجو

۲- موافقت شوراهای بخش (گروه)، تحصیلات تکمیلی دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

پیوست ۳: تعاریف

۱. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. دانشگاه: منظور هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی (اعم از دولتی و غیر دولتی) است که دارای مجوز تأسیس از مراجع ذی ربط بوده، و مجری هر یک از دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
۳. آموزش رایگان: منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی بدون پرداخت هزینه در دانشگاه-هایی است که از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند.
۴. دانشجو: فردی است که در یکی از دوره‌های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل است.
۵. دانش آموخته: فردی است که یکی از رشته‌های دوره‌های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
۶. حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت‌های تحصیلی دانشگاه شرکت می‌کند.
۷. غیر حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیت‌های تحصیلی دارد.
۸. نیمه حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخشی دیگر غیر حضوری به انجام می‌رسد.
۹. شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی، به ازای پرداخت هزینه‌ها است.
۱۰. نیمسال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.

۱۱. **بازه تابستانی:** بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
۱۲. **برنامه درسی:** مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب مراجع قانونی است.
۱۳. **واحد درسی:** ارزش مقدار درسی است که مفاد آن برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدید علمی) ۴۸ ساعت، کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی ۱۲۰ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی یا بازه تابستانی است و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می‌شود.
۱۴. **درس جبرانی:** درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجوی، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می‌شود.
۱۵. **مشروطی:** وضعیت تحصیلی است که دانشجوی در یک نیمسال، بر حسب مقررات هر دوره تحصیلی، معدل کمتر از حد نصاب تعیین شده در آن دوره را کسب کرده باشد.
۱۶. **رشته تحصیلی:** یک شعبه فرعی از شاخه‌های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه‌های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌انجامد.
۱۷. **گرایش تحصیلی:** به شعبه‌ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد، اطلاق می‌شود. اختلاف درس‌ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.
۱۸. **کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی است که دارندگان مدرک دیپلم، (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شوند و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نائل می‌آیند.
۱۹. **کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نائل می‌شود.
۲۰. **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شود و با گذراندن حداقل ۱۳۰ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کارشناسی نائل می‌شود.
۲۱. **کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) آغاز و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
۲۲. **کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می‌شود و شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.
۲۳. **دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.
۲۴. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته‌های تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.
۲۵. **گروه آموزشی:** بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی با تخصص مشترک در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس است که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.
۲۶. **دوره هم‌عرض:** دوره‌ای است که در مجموعه گروه‌های آموزشی هم‌راستا تعریف شوند.

۲۷. **شورای آموزشی:** یکی از شوراهاى تخصصى در نخستین سطح سیاستگذاری و برنامه ریزی راهبردى در امور آموزشى دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرائی مرتبط با تحصیل دانشجو در حوزه معاونت آموزشى و تحصیلات تکمیلی تشکیل می شود.
۲۸. **شیوه آموزشى - پژوهشى:** شیوه اى تحصیلى در دوره کارشناسى ارشد و دکترى تخصصى که برنامه درسى مربوط به آن، علاوه بر واحد هاى درسى، مشتمل بر اجرائى یک پروژه تحقیقاتى است که منجر به پایان نامه و یا رساله می شود.
۲۹. **شیوه مجازى:** شیوه آموزشى در دوره کارشناسى یا کارشناسى ارشد است که دانشجوی آن برابر ضوابط معین پذیرفته و ثبت نام می شود و به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، تحصیل می کند. در این شیوه دانشجو نیمه حضوری یا غیر حضوری تحصیل می کند.
۳۰. **ارزیابى جامع:** بررسی همه جانبه از توانمندی هاى آموزشى و پژوهشى دانشجوی دکترى تخصصى است که پس از گذراندن واحد هاى دوره برگزار می شود.
۳۱. **راهنمای آموزشى:** عضو هیئت علمى آگاه و مسلط به امور آموزشى و پژوهشى است که از سوى دانشگاه انتخاب می شود تا از ورود تا پایان دوره تحصیلى، راهنمای تحصیل دانشجو باشد.
۳۲. **پایان نامه:** مستند علمى است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسى ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلى و با راهنمایى استاد / استادان راهنما و حسب مورد بر اساس استانداردهاى پژوهشى تدوین می شود.
۳۳. **رساله:** مستند علمى است که در فرایند تحصیل دانشجوی دوره دکترى تخصصى و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلى، با راهنمایى استاد / استادان راهنما و بر اساس استانداردهاى پژوهشى با هدف توسعه مرزهاى دانش تدوین می شود.
۳۴. **استاد راهنما:** یکی از اعضاى هیئت علمى داراى مدرک دکترى تخصصى است که مسئولیت راهنمایى دانشجو را در انجام پایان نامه یا رساله بر عهده دارد.
۳۵. **استاد مشاور:** یکی از اعضاى هیئت علمى و یا فرد داراى صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان نامه و یا رساله بر عهده دارد.
۳۶. **هیئت داوران:** اعضاى هیئت علمى یا افراد متخصص داراى صلاحیت دانشگاهى هستند که برای ارزیابى کمی و کیفى پایان نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسى ارشد و دکترى تخصصى مطابق دستورالعمل اجرائى مصوب دانشگاه انتخاب می شوند.

معاونت آموزشى و تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز